

Jaarverslag 2009 Stichting Senia

INHOUD

Inleiding

- Evaluatie leeswijzers en tevredenheid deelnemers

Samenvatting en kengetallen Stichting Senia 2009

1. Wat we wilden bereiken in 2009

- Wat vooraf ging
- Waarom doen we dit?
- Ambitie 2009

2. Welke activiteiten we aanboden

- Aanbod: het samenbrengen van mensen met dezelfde interesse
- Introductiebijeenkomsten leggen de basis
- Aanvullende activiteiten
- Nieuwe leeswijzers en de keuze van de leesgroepen
- Aanvullende activiteiten

3. Hoe we groeiden in 2009

- Ambassadeurs vinden
- Werkwijze
- Voorbereiding verbreding aanbod
- Terugblik, doen we het wel goed?

4. Hoe de organisatie eruit zag

- We kozen een ruime doelstelling
- Kleine staf
- In een bescheiden kantoor
- Vrijwilligersbeleid
- Administratieve organisatie

5. Op welke manier we het toezicht organiseerden

- Toezicht op de stichting door de raad van toezicht
- Toezicht op de kwaliteit

e.

6. Welke medewerkers Stichting Senia in 2009 kende

- Waarom wordt niet iedereen betaald?
- Personeelsleden
- Vrijwilligers – ambassadeurs
- Werkgroepen

7. Communicatie met onze belanghebbenden

- Potentiële belangstellenden
- Deelnemers
- Contactpersonen van leesgroepen
- Medewerkers van bibliotheken
- Instellingen in het ouderenwerk
- Organisaties met wie we activiteiten gemeenschappelijk hebben

8. Hoe de financiële resultaten eruit

zagen

- Verkorte staat van baten en lasten over 2009
- Verloop van de baten
- Verloop van de lasten
- Fondsenwerving
- Toekomst

9. Bijlagen

• Overzicht betrokkenen bij Stichting Senia

- Leden Raad van Toezicht
- Ambassadeurs
- Leden van Werkgroepen
- Personeelsleden

INLEIDING

Voor u ligt het jaarverslag van Stichting Senia. Hiermee rapporteren en verantwoorden we de ontwikkeling van onze organisatie in 2009. Als organisatie zijn we erg gegroeid. Dat mag ook wel als je onderdeel uitmaakt van het prestigieuze Groeiprogramma van het Oranje Fonds.

Het eerste jaar hadden we de slag nog niet echt te pakken, maar in 2009 laten we zien dat we terecht in het programma zijn opgenomen.

Voor wie ons nog niet kent: Senia brengt senioren bij elkaar. Dat gebeurt nu nog rond het lezen en bespreken van boeken. We hebben echter ontdekt dat ook tal van andere activiteiten zich lenen om als middel te dienen om mensen te verbinden.

In 2009 breidden we vooral de leesgroepen uit die in het Nederlands lezen. We beginnen in 2010 voorzichtig onze vleugels uit te slaan naar andere talen en andere doelgroepen (ouderen in woonzorgcentra bijvoorbeeld). Eind 2010 laten we 'literatuur' als enig bindmiddel in de groepen los, en starten we de voorbereiding van geschiedenis-groepen. Op den duur denken we ook 'boeken' als uniek bindmiddel los te kunnen laten en 'kunst-groepen' op te richten.

Het gemeenschappelijke kenmerk blijft altijd dat we senioren zingevende contacten willen bieden die ook vriendschappen kunnen opleveren. Daarvoor vinden ze zelf te weinig aanknopingspunten in hun eigen omgeving. Vluchtigheid is er genoeg, maar diepgang is schaars.

Onze stichting brengt mensen bij elkaar, biedt ze houvast in de vorm van leeswijzers en gesprekshandleidingen, en laat de groepen verder zelfstandig zijn. Dat spreekt aan. Op een afstandje blijft Senia meedoen, helpt als zich problemen in de groep voordoen en geeft verder de mogelijkheid om deel te nemen aan excursies en workshops.

De combinatie van het verbinden van mensen, het stimuleren tot verdieping en het zelfstandig functioneren van groepen zonder docenten of groepsleiders, onderscheidt Senia van andere organisaties als bibliotheken en welzijnsinstellingen.

We hopen dat het plezier waarmee we aan deze organisatie bouwen, terug te vinden is in dit jaarverslag.

Namens de Raad van Toezicht en staf van Stichting Senia,

Ineke van de Rotte, directeur

Samenvatting en kengetallen Stichting Senia 2009

Senia richtte in 2009 leesgroepen op van senioren, voorzag de leesgroepen van vakkundig samengestelde 'leeswijzers' en organiseerde bijkomende activiteiten. Er waren meer dan 6000 bijeenkomsten van onze leesgroepen, waar bijna 1400 mensen met elkaar boeken bespraken. Of die 1400 mensen alle 6000 boeken mooi vonden, dat weten we niet. Ze waren het 12.000 keer met elkaar oneens (vermoeden we), maar ze lachten ook 30.000 keer met elkaar (denken we).

Organisatie

Senia begon het jaar als een vennootschap onder firma, de VOF Senia Literair. In april 2009 werd de VOF omgezet in Stichting Senia. Qua structuur werd gekozen voor het model van een directeur-bestuurder en een Raad van Toezicht.

Een deel van het jaar 'woonden we in' bij de Rabobank in Olst, die ons om niet een ruime kantoorruimte in gebruik gaf. Vanaf september had de Rabobank de ruimte zelf nodig, en huurden we een kleine ruimte in de drukkerij naast station Olst.

Aantallen

	2009	2008
Aantal leesgroepen op 1 januari	135	105
Aantal groepen op 31 december	220	135
Aantal nieuwe groepen opgericht	95	30
Aantal deelnemers op 31 december	1395	850
Aantal verzonden leeswijzers	6031	4200
Aantal vrijwilligers (eind vh jaar)	28	3
Personeelsformatie in fulltime-equivalent	0,9 fte	0,6 fte
Aantal personeelsleden in loondienst	2	1
Aantal freelancers	7	5

Financiële kengetallen

	2009	2008
Eigen inkomsten	€ 22.500	€ 33.600
Eigen inkomsten als deel van de totale inkomsten	30%	21%
Subsidies als onderdeel van de totale inkomsten	63%	69%
Sponsorbijdrage als onderdeel van totale inkomsten	7%	11%

Omdat de stichting net opgericht is, is er van eigen vermogen nog geen sprake.

1. WAT WE WILDEN BEREIKEN IN 2009

Voordat we ingaan op onze doelstellingen beschrijven we - voor mensen die nu voor het eerst met ons kennismaken - wat er vooraf ging aan het jaar 2009.

Wat vooraf ging

In 2005 namen enkele oud-ANBO-medewerkers een aantal leesgroepen over van hun oude werkgever, de landelijke ouderenorganisatie ANBO die de groepen wilde afstoten vanwege financiële problemen. Bij de ANBO waren de leesgroepen door diezelfde medewerkers opgezet in het kader van het programma 'ANBO gaat Literair'.

De leesgroepen werden onderdeel van de nieuwe organisatie Senia – de naam is een zelfbedacht meervoud van 'senioren'. Bij VOF 'bureau Senia' voerden de vennoten als freelancers, naast het organiseren van leesgroepen, ook projecten uit voor gemeenten en welzijnsorganisaties.

Het was de eerste jaren niet mogelijk om veel energie te steken in de groei van het aantal leesgroepen. Daarvoor ontbraken de financiële middelen. In 2008 veranderde dat met de toelating van Senia tot het Groeiprogramma van het Oranje Fonds. We begonnen dat jaar met 105 leesgroepen, waarvan 35 in Amsterdam. Daar was de Werkgroep "ANBO gaat Literair" blijven doorwerken aan de groei van het aantal leesgroepen, ook nadat de landelijke organisatie ermee gestopt was.

In 2008 maakte opname in het Groeiprogramma van het Oranje Fonds het mogelijk om een projectleider voor het eigen groeiprogramma aan te stellen. In 2008, het eerste jaar van deelname aan het Groeiprogramma, richtten we 30 nieuwe groepen op met 210 deelnemers. We waren nog aan het zoeken naar de beste manier om te groeien. Een scheiding van de leesgroepen in een aparte VOF Senia Literair bleek allereerst noodzakelijk.

Eind 2008 maakten we op voorstel van het Oranje Fonds een meerjarenplan, ons eigen 'Groeiplan'. Daarin hebben we verantwoord wat de achtergrond is van de 'drive' van Senia om dit soort groepen te vormen. Het is goed om die verantwoording hier nog eens verkort weer te geven.

Waarom doen we dit?

Een belangrijk probleem onder ouderen is eenzaamheid. Uit onderzoeken blijkt dat bijna de helft van de ouderen matig of in ernstige mate eenzaam is. Eenzaamheid wordt daarbij uitgelegd als het verlangen naar contacten, maar dit verlangen kan niet adequaat worden ingevuld. Het gaat dan niet alleen om het gevoel (te) weinig contacten te hebben, de kwantiteit, maar ook om het ervaren dat de contacten niet bevredigend zijn, de kwaliteit van de contacten: mensen die je in vertrouwen kunt nemen, op wie je kunt rekenen. Bij het gevoel van eenzaamheid speelt ook een rol dat de persoon zich niet in staat voelt hier (op korte termijn) iets aan te doen.

Eenzaamheid komt voor onder alle leeftijdsgroepen, maar ouderen vormen een speciale aandachtsgroep, omdat zij kwetsbaar zijn. Dit komt onder meer door de afnemende gezondheid en het wegvallen van sociale relaties.

Hoe groter het netwerk, hoe kleiner de kans is op eenzaamheid. Op veel manieren proberen organisaties een antwoord te vinden op de toenemende

eenzaamheid en het afnemend aantal contacten onder ouderen. Er zijn in veel gemeenten vriendschaps cursussen, koffieochtenden en maatjesprojecten.

Met Senia Literair zoeken we ons eigen antwoord op het probleem van eenzaamheid: een manier die zonder betutteling en bevoogding mensen bij elkaar brengt in groepen, hen de handvatten geeft om zinvolle bijeenkomsten te houden, en het verder aan hen overlaat. De leesgroepen doen een appèl op zelfstandigheid.

Senioren zijn op zoek naar activiteiten die meer opleveren dan wat oppervlakkige contacten. De behoefte komt voort uit het feit dat zij een werkkring achter zich gelaten hebben, de kinderen het huis uit zijn, en ze een nieuwe zingeving moeten zoeken. Daarbij speelt als angstig toekomstbeeld dat men op oudere leeftijd erg eenzaam kan worden. Voor die tijd zorgen dat je een breed netwerk opgebouwd hebt, kan helpen om later dat probleem het hoofd te bieden.

Ambitie 2009

Als ambitie voor 2009 hadden we ons het volgende ten doel gesteld:

- We willen op den duur met 2.000 deelnemers per jaar groeien. Voor 2009 dachten we met een kleine 900 deelnemers te kunnen groeien.
- We willen de kleine club van professionals aanvullen met circa 30 ambassadeurs/vrijwilligers die leesgroepen oprichten en meewerken om de kwaliteit te verbeteren.
- De VOF Senia Literair willen we omzetten in een stichting.
- Senia Literair willen we verbinden met grotere partners op het terrein van ouderenzorg en/of literatuur.
- Het verder ontwikkelen van een professionele website.

In de volgende hoofdstukken laten we de resultaten daarvan zien.

---

2. WELKE ACTIVITEITEN WE AANBODEN

We organiseerden leesgroepen. Het waren uitsluitend leesgroepen die boeken in het Nederlands lezen. Dat zeggen we nu, begin 2010, nu er ook leesgroepen zijn die Franse literatuur in het Frans lezen en bespreken. Maar toen was ons aanbod nog 'beperkt' tot de Nederlandse groepen.

Aanbod: het samenbrengen van mensen met dezelfde interesse

Ons werk begint met het samenbrengen van mensen. We spreken met een bibliotheek een datum af, verzorgen de werving van belangstellenden via persberichten, folders, affiches en via berichtjes op buurtlink en andere lokale internetfora.

Introductiebijeenkomsten leggen de basis

Op de aangekondigde dag zitten daar 10 – 20 mensen bij elkaar. Ze kennen elkaar dan nog niet, hebben misschien nog nooit in een leesgroep gezeten en weten niet waar ze aan beginnen. Aan het eind van de introductiebijeenkomst zijn er met hulp van een Senia-ambassadeur een of meer leesgroepen gevormd die jarenlang elke zes weken bij elkaar zullen komen, veel boeken zullen gaan lezen en een hechte vriendschap zullen

opbouwen. Goed beschouwd is het een wonder dat mensen zo bij elkaar te brengen zijn, voor langere tijd en met zulke intensieve contacten als gevolg.

De introductiebijeenkomst verloopt vaak soepeltjes, maar het vraagt veel vaardigheden van ambassadeurs om zo'n groepsproces binnen twee uur tot een goed resultaat te brengen.

Een heel enkele keer besluiten mensen aan het eind van een introductiebijeenkomst om een leesgroep te vormen zonder zich bij Senia aan te sluiten. Gelukkig komt dat zelden voor en sluiten de meeste 'vers-gevormde' leesgroepen zich direct aan.

Nieuwe leeswijzers en de keuze van de leesgroepen

In 2009 lieten we negen nieuwe leeswijzers maken, voor de volgende titels:

1. Jeroen Brouwers, *Datumloze dagen*
2. Hella S. Haasse, *Oeroeg*
3. Paolo Giordano, *De eenzaamheid van de priemgetallen*
4. Arnon Grunberg, *Tirza*
5. Suzanna Jansen, *Het pauperparadijs*
6. Tomas Lieske, *Dünya*
7. Vonne van der Meer, *Zondagavond*
8. Erwin Mortier, *Godenslaap*
9. Arthur Umbgrove, *De hartslag van de aarde*

Zes schrijvers, meest neerlandici, maakten de leeswijzers voor deze boeken. De mening van de deelnemers hebben we gepeild door een evaluatie van de leeswijzers onder leesgroepen te houden. Daarop komen we terug in hoofdstuk 5.

In 2009 leverden we 6.031 leeswijzers aan 220 leesgroepen. Hieronder de top 20 van meest bestelde leeswijzers:

Auteur	Titel	Aantal bestelde leeswijzers
Suzanne Jansen	Het pauperparadijs *	616
Paolo Giordano	De eenzaamheid van de priemgetallen *	471
Vonne van der Meer	Zondagavond *	363
Arnon Grunberg	Tirza *	289
Arthur Umbgrove	De hartslag van de aarde *	281
Marjolijn Februari	De literaire kring	219
Erwin Mortier	Godenslaap *	218
Tomas Lieske	Dünya *	216
Philippe Claudel	Het kleine meisje van mijnheer Linh	200
Jeroen Brouwers	Datumloze dagen *	184
Pascal Mercier	Nachttrein naar Lissabon	163
Hella S. Haasse	Oeroeg *	161
Cynthia McLeod	De vrije negerin Elisabeth	159
Adriaan van Dis	De wandelaar	158
Arthur Japin	Een schitterend gebrek	154

Anna Enquist	De thuiskomst	152
Bernlef	Buiten is het maandag	150
Kader Abdollah	Het huis van de moskee	133
Gerbrand Bakker	Boven is het stil	127

De met * gemarkeerde titels waren in 2009 nieuw toegevoegd aan de literatuurlijst.

De nieuwe titels zijn populair, zoals de top-20 laat zien. Dat is logisch, het zijn nieuwe boeken en veel leesgroepen hebben oudere titels op de lijst al behandeld. Dat *'Het pauperparadijs'* bovenaan stond, was voor ons een verrassing: het is eerder sociale geschiedenis dan belangwekkende literatuur. Maar blijkbaar ligt daar wel (of óók) de interesse van de deelnemers.

In 2009 lieten we de groepen kiezen of ze vijf leeswijzers wilden ontvangen, of meer. Als ze er meer dan vijf wilden ontvangen, dan rekenden we voor die extra leeswijzers een meerprijs. We weten intussen dat veel leesgroepen wel meer dan vijf boeken per jaar willen lezen. Daarom breiden we met ingang van het leesseizoen 2010-2011 het aanbod uit tot zeven boeken, met een vaste 'abonnementsprijs' van € 28,50 per persoon per jaar.

Aanvullende activiteiten

Het lezen van de boeken en het bespreken daarvan vormt het hart van de leesgroepen. Activiteiten eromheen kunnen bijdragen aan de band tussen de deelnemers onderling, en de band tussen leesgroepen en Senia. Daarom bieden we ook aanvullende evenementen, liefst aansluitend op de boeken van de literatuurlijst, zoals een excursie naar Veenhuizen, vanwege het populaire boek *'Het pauperparadijs'* van Suzanna Jansen (gepland voor januari 2010).

a. Boekenbeurs en museumbezoek

Omdat veel van onze deelnemers dezelfde boeken lezen – van eenzelfde literatuurlijst immers – moet er toch iets te bedenken zijn om boeken met elkaar te ruilen. Dachten we. We probeerden dat uit op een boekenruilbeurs annex museumbezoek eind september op een mooie plek in Drenthe. Het was een gezellige dag, maar een goed systeem voor het ruilen van de boeken vonden we (nog) niet.

b. Literaire wandelingen

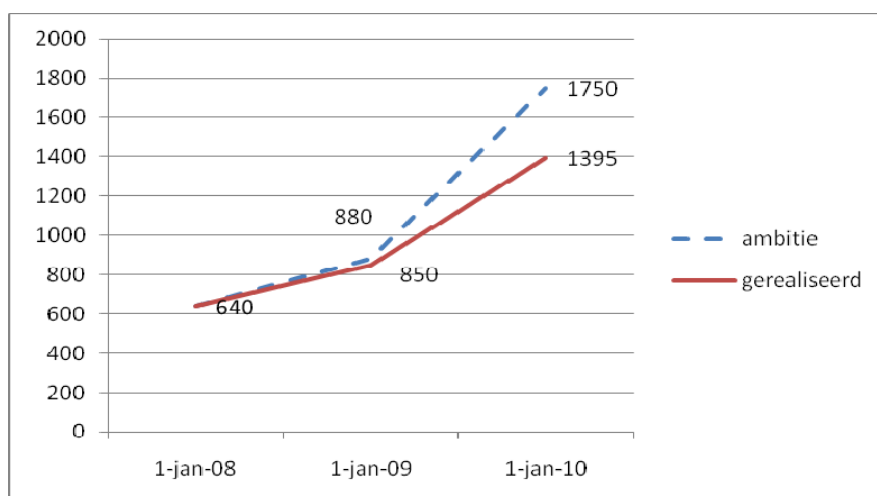
Om meer aandacht te schenken aan de mogelijkheden van literaire wandelingen gaven we gidsjes weg van literaire wandelingen aan leesgroepen, deze beloofden de wandeling te zullen maken en daarvan verslagen en foto's te sturen. Het idee van 'literaire wandelingen' werken we in 2010 verder uit. Het leuke van literaire wandelingen is dat je 'samen iets kunt doen', aanvullend op het lezen van boeken. Het nadeel van bestaande literaire wandelingen is dat ze altijd langs 'dode schrijvers' gaan. Bij 'levende schrijvers' wandel je natuurlijk niet langs, en het zijn vooral die schrijvers die op onze literatuurlijst staan. Er zijn vier wandelingen gedaan door vier verschillende leesgroepen. De verslagen en foto's namen we op in onze digitale nieuwsbrieven en ze zijn terug te vinden op de website.

c. Workshops

In 2009 boden we workshops aan over het onderwerp 'literaire begrippen' in Venlo, Deventer, Utrecht, Rotterdam en Eindhoven. De eerste drie bijeenkomsten waren overtekend – er konden 20 mensen deelnemen, in Eindhoven kwamen 14 mensen.

3. HOE WE GROEIDEN IN 2009

Aan het begin van 2009 telde ons bestand 135 leesgroepen, met in totaal 850 deelnemers. In dit hoofdstuk laten we zien welke groei we in 2009 tot stand brachten.

Figuur 1 Groei deelnemers Senia leegroepen

De grafiek toont in de gestippelde lijn onze ambitie om te groeien, en in de ononderbroken lijn de mate waarin we daarin geslaagd zijn:

In 2008 groeiden we met 30 groepen en 210 deelnemers. In 2009 waren dat 85 groepen en 545 deelnemers.

Nieuwe leesgroepen werden aan het begin van het jaar opgericht door de projectleider Marijke Slager, die daarvoor stad en land afreisde. Dat was niet de meest geschikte manier om te groeien. Door het resultaat van de werving van ambassadeurs veranderde dat. Marijke Slager kon zich verder op de coördinatie concentreren.

Ambassadeurs vinden

Al eerder hadden we kennissen en oud-collega's gevraagd of ze ons wilden helpen om leesgroepen op te richten. Vanaf eind 2008 zijn we dit idee systematisch gaan uitwerken. We dienden een projectvoorstel 'Ambassadeurs werven' in bij drie fondsen, waarvan er twee positief reageerden, namelijk het RCOAK en het Fonds Sluyterman van Loo.

We begonnen eind 2008 met twee ambassadeurs en vonden er in 2009 nog achttien bij door deelnemers uit onze leesgroepen te interesseren, in kranten te adverteren en vrijwilligerscentrales in te schakelen. We zochten en vonden met name gepensioneerden en pré-pensioners, met ervaring in het onderwijs, welzijnswerk of met roots in uitgevers-of bibliotheekwereld.

Wat een aanvulling aan kennis en enthousiasme kregen we er ineens bij! Een verademing na een paar jaar buffelen met twee of drie mensen.

De doelstelling van het project 'Ambassadeurs werven' is om in totaal 40 capabele en enthousiaste vutters/gepensioneerden te vinden, verspreid door het land. We begonnen eraan in 2009, eind 2009 zitten we op de helft. Het project loopt dus nog door in 2010.

Werkwijze

We werkten de ambassadeurs in door ze mee te laten draaien met anderen, door een handleiding ter beschikking te stellen en door uitwisselingsbijeenkomsten te houden. Eén algemene bijpraat-dag organiseren we elk jaar, en verder één of zo nodig meer bijeenkomsten per provincie om ervaringen uit te wisselen en plannen te maken.

In de loop van 2009 gingen de ambassadeurs aan de slag. Eind 2009, begin 2010 begon het systeem echt goed te draaien. Dat werkt als volgt: ledere ambassadeur heeft een eigen regio waar zij of hij (we hebben voornamelijk vrouwelijke ambassadeurs) introductiebijeenkomsten organiseert, meestal in een bibliotheek. Bibliotheken waar we nog nooit een leesgroep hebben opgericht, worden vanuit het kantoor in Olst benaderd. Het vergt vaak eerst wat duw-en trekwerk voordat een bibliotheek wil meewerken (want: wat is dat voor club? Wat doet ze op ons terrein?) Is er eenmaal een introductiebijeenkomst geweest en zijn de contacten met de bibliotheek gelegd, dan neemt de ambassadeur in die regio de afspraken over. In wat grotere gemeenten kunnen we op die manier elk halfjaar een introductiebijeenkomst houden en nieuwe leesgroepen vormen. In kleinere gemeenten lukt dat misschien niet elk half jaar, maar dan toch wel jaarlijks om nieuwe mensen bij elkaar te krijgen. Vanuit 'Olst' wordt de PR verzorgd: we verzenden persberichten en er worden flyers en affiches geleverd aan bibliotheken. In 2009 kwamen er op deze manier 85 leesgroepen bij, met in totaal 545 deelnemers.

Vorbereiding van verbreding van het aanbod

Roze lijst

In 2009 zijn de voorbereidingen gestart voor een 'Roze lijst', die bedoeld is voor oudere homo's en lesbiennes die met elkaar homoliteratuur willen lezen en bespreken. Initiatiefnemer is ANBO Amsterdam, die hiervoor subsidie vroeg aan het RCOAK. Het geld kwam er en ANBO Amsterdam gaf Senia opdracht om de boekenlijst en de leeswijzers samen te stellen. Senia schakelde daarvoor freelancer Marlene Lunter in. Leden van de Werkgroep Literatuur (zie hoofdstuk 5) vormen de redactiecommissie, samen met enkel vrijwilligers van ANBO Amsterdam. Het is de bedoeling om de 'Roze lijst' in juni van 2010 te lanceren.

Franse literatuur: 'cercles de littérature francophone'

Toen het bouwwerk in het najaar van 2009 'er stond' kregen we de ruimte om over verbreding van ons aanbod na te denken. Verschillende mensen hadden in de loop van de tijd al gevraagd naar leesgroepen Frans en Engels. We kwamen in contact met iemand die inhoudelijk leiding zou kunnen geven aan de ontwikkeling van leeswijzers voor Franse literatuur. Met haar richtten we eind 2009 de eerste leesgroep Frans op. De deelnemers kwamen uit verschillende delen van Nederland. Niet handig natuurlijk, als de deelnemers van een leesgroep van ver moeten komen. Al snel in 2010 is die eerste

leesclub Frans dan ook opgesplitst in leesgroepen in Amsterdam, in de provincies Gelderland en Utrecht.

Dat we toen de smaak te pakken kregen en dit het begin was om verschillende andere terreinen te betreden, kunt u lezen in hoofdstuk 9.

Is het niet erg elitair om leesgroepen op te richten van mensen die Franse boeken willen lezen? Dat is het niet. We willen senioren bij elkaar brengen met een gedeelde interesse. Die gedeelde interesse kan zijn 'Frans spreken en lezen': mensen die in Frankrijk gewoond hebben of lange tijd Franse cursussen gevolgd hebben. Ze vinden het vervelend dat hun lees-en spreekvaardigheid achteruit gaat, en het wordt erg gewaardeerd dat we de mogelijkheid bieden om bij elkaar te komen. In dit geval gaat het om 'Frans spreken', maar het kan in de toekomst ook gaan om mensen die net lezen geleerd hebben ('laag-geletterden'), het kan gaan om ouderen met een ander lees-en bespreektempo dan de huidige deelnemers, of om mensen in hun rol als mantelzorgers. Wie weet waar signalen uit de samenleving en ons netwerk ons over een paar jaar gebracht hebben...

Leesgroepen geschiedenis

In oktober 2009 begonnen we de eerste voorbereidingen voor 'geschiedenis-groepen'. Daarmee hebben we een grotere stap gezet naar verbreding van het aanbod, want voor het eerst staat niet meer 'literatuur' centraal.

We denken dat geschiedenis-groepen meer zullen aansluiten bij de interessewereld van mannelijke senioren. Bij de huidige leesgroepen zijn de vrouwen in de meerderheid.

Ouderen

Senia bereikt vooral de vitalere groep senioren: de mensen tussen eind 50 en begin 80. Maar de oudere categorie senioren heeft diezelfde behoefte aan zingevende contacten. Daarom zijn we de voorbereidingen gestart van leesgroepen voor ouderen die in woonzorgcentra en serviceflats wonen, en voor ouderen die wel zelfstandig wonen, maar slecht ter been zijn en om die reden niet mobiel.

Terugblik, deden we het goed in 2009?

Een groei van 85 groepen is al weer veel meer dan de groei van 30 groepen in 2008. En een groei van 545 deelnemers is niet slecht, maar we hadden ingeschat met 880 deelnemers te groeien. Vanwaar dat lagere aantal?

Terugkijkend vinden we de groeioprognose te optimistisch. We gingen er in de inschattingen vanuit dat we al snel 25 ambassadeurs gevonden zouden hebben, die dan ook nog *full-speed* aan de slag zouden gaan. En dat gebeurde natuurlijk niet. De ambassadeurs vonden we wel in de loop van het jaar, maar eigenlijk konden ze pas na de zomervakantie echt aan de slag en zette de groei zich toen pas door zoals we in gedachten hadden.

Ten overvloede: het is niet de kredietcrisis die oorzaak is van het tegenvallen van de groei. De inkomens van de gepensioneerden zijn niet zodanig gewijzigd dat ze om die reden van deelname zouden afzien.

Ondanks het feit dat we de aanwas van deelnemers en leesgroepen te optimistisch hebben ingeschat, zit de groei er stevig in. Daar zijn we blij mee en het geeft aan dat we het goed doen. Wel zijn we voorzichtiger geworden met het inschatten van wat we

aankunnen. Het werven van ambassadeurs is in 2010 nog volop aan de gang, de verbreding zal in de tweede helft van 2010 concreet vorm krijgen.

---

4. HOE DE ORGANISATIE ERUIT ZAG

Aan het begin van 2009 bestond Senia nog in de vorm van een VOF, een vennootschap onder firma. Deze vorm hadden we in 2008 gekozen omdat deze het beste paste bij een particulier initiatief van enkele freelancers/vriendinnen die de leesgroepen 'erbij deden' naast andere bezigheden. In 2008 ontstond door de subsidie van het Oranje Fonds de noodzaak om een meer transparante organisatievorm te kiezen. Daarin zou het interne toezicht vormgegeven moeten worden, en de maatschappelijke doelstelling zou er meer in tot zijn recht moeten komen.

In april 2009 werd daarom de Stichting Senia opgericht en de VOF opgeheven.

De stichting heeft tot doel:

- a. senioren samenbrengen in groepen met eenzelfde belangstelling, bijvoorbeeld in leesgroepen, studiegroepen en museumgroepen;
- b. groepen van senioren te begeleiden 'op afstand', dat wil zeggen hen van informatie en aanwijzingen te voorzien waardoor ze zelfstandig zinvolle bijeenkomsten kunnen houden;
- c. aanvullende activiteiten organiseren voor de deelnemers van deze groepen.

Raad van Toezicht-model

We kozen voor de structuur met een directeur-bestuurder en een raad van toezicht. De directeur geeft leiding aan de organisatie, geeft richting aan de inhoudelijke ontwikkeling en zorgt voor werving van financiële middelen en de verantwoording daarvan. De Raad van Toezicht volgt het geheel kritisch aan de hand van jaarplannen en rapportages. Deze structuur is gekozen om vrijwilligers in een raad van toezicht zo min mogelijk te belasten met het beheer van de organisatie.

De leden van de Raad van Toezicht doen dit werk onbezoldigd.

We kozen een ruime doelstelling

Het doel van Stichting Senia is dus om senioren bij elkaar te brengen die bepaalde interesses delen. De interesse om literatuur te lezen en die met elkaar te bespreken bijvoorbeeld. De doelstelling is expres ruimer geformuleerd om ook andere interessegroepen mogelijk te maken. We hebben op die manier de mogelijkheid gecreëerd om groepen op te richten van mensen die boeken over geschiedenis lezen en bespreken (niet literair dus) of groepen die tentoonstellingen bezoeken en zich verdiepen in kunst (waarmee we ook nog het 'lezen' loslaten).

Wat ons betreft: 'the sky is the limit'.

Kleine staf

De organisatie is verder heel eenvoudig en overzichtelijk. Er is een part-time directeur, een projectleider voor het groeiprogramma, en – sinds juni 2009 – een administratieve kracht. Met z'n drieën vervullen ze één full-time functie en verdelen ze de taken. De directeur is vooral verantwoordelijk voor het financieel beleid en voor de inhoudelijke ontwikkeling van het aanbod, zoals de totstandkoming van de literatuurlijst en de voorbereiding van verbreding (zoals geschiedenisgroepen en de 'Roze lijst'). De

projectleider coördineert de oprichting van leesgroepen, coacht de ambassadeurs en verzorgt de boekhouding. De administratieve kracht zorgt vooral voor de verzending van alle mogelijke documenten die gepaard gaan bij het oprichten van leesgroepen. Zij verzorgt ook de plaatsing van mensen die zich via de website aanmelden in bestaande leesgroepen.

In het beloningsbeleid is aangesloten bij de CAO Welzijn, ook voor het salaris van de directeur.

In een bescheiden kantoor

Senia was tot september 2009 gehuisvest in een lege etage van de Rabobank in Olst, gratis ter beschikking gesteld door deze bank. Door een reorganisatie had de bank de ruimte echter zelf nodig. Daarom verhuisden we in september 2009 naar een ruimte van de drukkerij waar we al nauw mee samenwerkten. Deze kantoorruimte is gelegen naast het station van Olst, waar een intercity stopt, en die dus goed bereikbaar is.

Omdat de meeste contacten met leesgroepen via e-mail en telefoon plaatsvinden, maakt het voor de deelnemers niet uit dat Olst buiten het centrum van het land ligt.

Vrijwilligersbeleid

Van een ´eenmanszaak´ in 2007 zijn we in twee jaar veranderd in een organisatie met 34 vrijwilligers en twee (part-time) betaalde krachten voor de coördinatie en de continuïteit.

In 2009 is Senia voor het eerst op grotere schaal met vrijwilligers gaan werken. In het najaar heeft de Raad van Toezicht het vrijwilligersbeleid voor de stichting vastgesteld. Hoofdzaak is dat Senia voor de vrijwilligers een inspirerende organisatie wil zijn, waar je interessant vrijwilligerswerk doet en boeiende mensen tegenkomt.

Administratieve organisatie

De administratieve organisatie vormt een zorgenkindje in onze stichting. In 2008 bouwden we zelf een ledenadministratie-systeem in het programma Access. Daarin staan de gegevens van de deelnemers en de leesgroepen, de jaarlijkse boekenkeuze, de aanmeldingen voor excursies en workshops en de gegevens voor de PR voor nieuwe bijeenkomsten. Naast de Access-database hadden we de hele financiële administratie in een eenvoudige Excel-sheet ondergebracht. Daarmee is voor een groeiende organisatie natuurlijk geen echte boekhouding te voeren.

We waren van plan om een professioneler systeem aan te schaffen. Omdat we over onvoldoende financiële middelen beschikken wilden we daarvoor een subsidiegever interesseren. Dat plan bleek niet haalbaar. De meeste systemen kosten een vast bedrag per maand en voor zulke structurele kosten is geen sponsor of subsidiegever te vinden. Toch konden we niet op dezelfde manier verdergaan. Op advies van ons boekhoudkantoor Boqx O (die ons uit kostenoverwegingen zoveel mogelijk werkzaamheden zelf laat uitvoeren) gingen we over op het gebruik van ERP Small Business van firma Afas. Omdat het initiatief bij Boqx O lag en we zelf slecht met het nieuwe systeem overweg konden, hebben we lang geen controle gehad over onze financiën. Of – laten we eerlijk zijn – we hebben zelf te weinig initiatieven genomen om ons het nieuwe systeem eigen te maken. Boqx O was zelf óók net overgestapt op de software van Afas en was er ook nog mee aan het leren. En dat heeft financiële gevolgen gehad (zie hoofdstuk 8). In 2010 gaan we dit probleem oplossen. In de Raad van Toezicht zijn afspraken gemaakt om de planning-en controlcyclus op papier te

zetten. Tevens zijn er afspraken gemaakt welke managementinformatie in welke frequentie geleverd wordt.

Deze problemen betreffen vooral de administratie van de debiteuren. Voor de betalingen aan vrijwilligers en freelancers en andere crediteuren kennen we een afgesproken werkwijze, met gescheiden verantwoordelijkheden tussen directeur en projectleider. Het administratiekantoor Boxq O verzorgt de salarisadministratie en de correspondentie met Belastingdienst, pensioenfondsen etc.

---

5. OP WELKE MANIER WE HET TOEZICHT ORGANISEERDEN

Op twee terreinen gaven we in 2009 vorm aan het toezicht. Van een VOF gingen we over naar de stichtingsvorm met een Raad van Toezicht. Verder stelden we een werkgroep in van deskundigen en deelnemers voor toezicht op de kwaliteit van ons activiteiten aanbod.

Toezicht op de stichting door de Raad van Toezicht

Als structuur voor de stichting is het Raad van Toezicht-model gekozen. Dat betekent dat er een directeur-bestuurder is die verantwoordelijk is voor de dagelijkse gang van zaken, binnen de contouren die door de Raad van Toezicht vastgesteld zijn. Zo moet de directeur de strategie van de stichting, het inhoudelijke en zakelijke beleid om de doelstellingen van de stichting te realiseren, voorleggen aan de Raad van Toezicht. Aan de hand van regelmatige rapportages houdt de Raad van Toezicht de vinger aan de pols.

De bevoegdheden van de directeur-bestuurder zijn uitgewerkt in een directiestatuut.

In de voorbereiding van de oprichting van de stichting fungeerde een voorlopige Raad van Toezicht, met leden die voortkwamen uit het netwerk van de medewerkers. Na de oprichting van de stichting is voor de definitieve Raad van Toezicht een werving gehouden onder de deelnemers van leesgroepen. Dat leidde tot een nieuwe Raad, die enthousiast aan het werk ging in mei 2009. Eind 2009 maken hiervan vier leden deel uit. Gezocht wordt naar aanvulling tot vijf leden, liefst met iemand met deskundigheid op financieel gebied.

Inhoudelijk is de Raad van Toezicht nog in de opbouwfase. De bedoeling is om in 2010 de werkwijze van de raad verder te ontwikkelen.

De leden van de Raad van Toezicht vervullen geen bestuurlijke nevenfuncties. Voor hun pensionering waren ze werkzaam in het onderwijs, de geestelijke gezondheidszorg, het welzijnswerk en bij de omroepen. De leden van de Raad van Toezicht doen hun werk onbezoldigd.

De directeur-(bestuurder) is Ineke van de Rotte. Zij is naast de part-time functie in de stichting verder venoot van bureau Senia waar de stichting uit voortkomt. De externe contacten deelt zij met de projectleider, Marijke Slager, en met ambassadeurs die elk in hun eigen regio contacten onderhouden met bibliotheken en welzijnsinstellingen.

Toezicht op de kwaliteit

Met het vertrek van Karin van Welt verdween de inhoudelijke kennis over literatuur uit de leiding van Senia. We moesten een andere manier vinden om die kennis in de organisatie in te bouwen. Daarvoor hebben we de Werkgroep Literatuur opgericht. We nodigden mensen uit die in het onderwijs werkzaam waren geweest, ervaring opgedaan hadden in bibliotheken of in de uitgeverij. Verder vroegen we enkele liefhebbers van literatuur en deelnemers aan leesgroepen.

De Werkgroep Literatuur die in september 2009 ontstond, heeft tot taak om jaarlijks de literatuurlijst op te stellen, de concept-leeswijzers van kritisch commentaar te voorzien, en verder mee te denken over de kwaliteit van het aanbod in de stichting.

De Werkgroep bleek erg nodig, want het werd in 2009 duidelijk dat veel leeswijzers taal- en stijlfouten bevatten en dat er verschillende slecht doordachte discussielijsten waren. Er zijn zelfs leesgroepen die om deze reden afgehaakt zijn.

Het belang was dus groot om meer aandacht te schenken aan de kwaliteit. We hebben dat op de volgende manier gedaan:

- a. Alle leeswijzers die in gebruik zijn, werden opnieuw gecontroleerd en geredigeerd;
- b. We zijn een onderzoek gestart onder de leesgroepen naar hun ervaringen met de leeswijzers. Daar kwamen veel suggesties uit.
- c. Op grond van de extra redactieronde en de uitkomsten van de evaluatie onder de leesgroepen, hebben we enkele van onze vaste schrijvers van leeswijzers niet opnieuw gecontracteerd voor 2010.
- d. Rond elk van de nieuwe leeswijzers werd voortaan een redactiecommissie van twee personen gevormd uit de Werkgroep Literatuur.

Tevredenheid deelnemers en evaluatie leeswijzers

We noemden het hiervoor al: het onderzoek onder de leesgroepen naar de tevredenheid van de deelnemers en het gebruik van leeswijzers. Het vragenformulier is door 40 leesgroepen zeer uitgebreid ingevuld, met tal van opmerkingen en suggesties.

We weten nu veel meer over het gebruik van de leeswijzers, de wijze van werken in de leesgroepen en de wensen van de groepen voor de toekomst.

Het onderzoek leidde er bovendien toe dat leesgroepen nog meer dan voorheen suggesties en opmerkingen insturen over zaken die hen opvallen.

---

6. WELKE MEDEWERKERS STICHTING SENIA IN 2009 KENDE?

In de Stichting Senia werken personeelsleden en vrijwilligers. Die twee woorden zou je kunnen zien als synoniemen van respectievelijk 'deskundigen' en 'amateurs'. Maar dat is in Senia niet de juiste betekenis van deze woorden. Met de term 'personeelsleden' duiden we op het feit dat enkele mensen betaald worden op grond van een arbeidsovereenkomst en volgens een CAO. Bij vrijwilligers is dat niet het geval, zij ontvangen een onkostenvergoeding. Maar amateurs zijn ze zeker niet: de ambassadeurs brengen kennis (Nederlands, PR, geschiedenis) en ervaring in. De personeelsleden zijn de coördinatoren in de stichting.

Waarom wordt niet iedereen betaald?

Het oprichten van leesgroepen is een arbeidsintensieve zaak. Als alle uren die het vergt om de mensen bij elkaar te krijgen en de groep op gang te helpen, betaald zouden

worden, zouden de leesgroepen nooit rendabel zijn en zou er geen perspectief zijn voor onze stichting.

Toch zijn we van mening dat we een maatschappelijk doel dienen en dat het goed is dat we dit doen. Daarin vinden we grond om mensen te vragen om het oprichten van leesgroepen als vrijwilligerswerk op zich willen nemen.

De groei is nodig vanwege het maatschappelijk doel – hoe meer mensen we bij elkaar kunnen brengen, hoe beter – maar ook omdat onze stichting een zekere omvang nodig heeft om, na afloop van de subsidieperiode van het Groeiprogramma, een organisatie te kunnen bekostigen die continuïteit garandeert.

De combinatie tussen onbetaalde en betaalde medewerkers is nog een 'ontdekkingstocht'. Voor het samenstellen van de leeswijzers voor de Nederlandse literatuur betalen we freelancers, zij het niet vorstelijk. Samenstellers van geschiedenis-leeswijzers betalen we niet, omdat we nog helemaal geen inkomsten uit die groepen hebben.

Voor het oprichten van leesgroepen vragen we vrijwilligers en betalen we een in verhouding redelijke onkostenvergoeding.

De rode draad zal zijn dat we het met onze stichting moeten hebben van het enthousiasme van velen voor de maatschappelijke doelstelling: dat leesgroepen mensen bij elkaar brengen voor zinvolle activiteiten, mensen die via onze bemoeienis nieuwe vrienden maken.

Personeelsleden en freelancers

De stichting kende in 2009 twee personeelsleden, namelijk de projectleider groeiprogramma Marijke Slager en administratief medewerker José Hofman. De directeur Ineke van de Rotte, kon in 2009 nog geen vergoeding krijgen en dus geen arbeidsovereenkomst. Begin 2010 kan dat op bescheiden schaal wel het geval zijn.

In 2009 trokken we enkele maanden een freelancer aan om nieuwe ambassadeurs te werven. We betaalden haar uit de subsidie die we voor dit project kregen van twee fondsen.

Voor enkele van de workshops en voor het schrijven van de leeswijzers voor de (Nederlandse) leesgroepen deden we ook een beroep op freelancers.

Vrijwilligers – ambassadeurs

Een belangrijke schakel in de oprichting van leesgroepen zijn de ambassadeurs. We begonnen het jaar met twee personen, in de loop van 2009 vonden we er achttien bij. Zoals eerder opgemerkt, streven we naar 40 personen in totaal. Provincies waar we nog geen ambassadeurs hebben, zijn Groningen, Drenthe, Flevoland en Zeeland. Verder zijn delen van Zuid- en Noord-Holland, Gelderland, en Limburg nog niet 'gedekt'. Ambassadeurs ontvangen naast vergoeding van de reiskosten een bedrag van € 35,00 per introductiebijeenkomst voor onkosten als telefoneren en gebruik van pc thuis en de eventuele kosten van parkeren en koffie als ze voor Senia aan het werk zijn.

Werkgroepen

In 2009 stelden we werkgroepen samen rond Nederlandse Literatuur (zie het vorige hoofdstuk, toezicht op de kwaliteit) en rond PR. De PR-groep hield zich bezig met het vergroten van de bekendheid van Senia Literair, onder andere door op beurzen informatie te geven over leesgroepen. Zie voor de deelnemers aan de werkgroepen de bijlage.

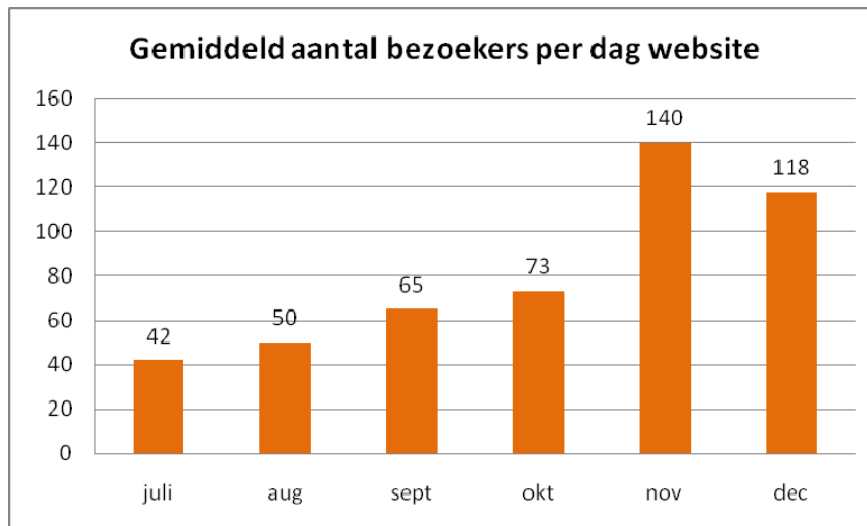
7. COMMUNICATIE MET ONZE BELANGHEBBENDEN

Als belanghebbenden om ons doel te bereiken, onderscheiden we:

- Potentiële belangstellenden
- Deelnemers
- Contactpersonen van leesgroepen
- Medewerkers van bibliotheken
- Instellingen in het ouderenwerk
- Ondersteunende fondsen
- Organisaties met wie we activiteiten gemeenschappelijk hebben

Potentiële belangstellenden

Onze website vormt het belangrijkste middel om in contact te komen met potentiële geïnteresseerden.

Figuur 2 Aantal bezoekers website

Uit de cijfers in bovenstaande grafiek blijkt dat het aantal bezoekers aan de website in 2009 gestaag toenam, met een kleine terugval in de maand december.

Aanvankelijk was www.senia.nl de toegang tot zowel de leesgroepen als de projecten van bureau Senia. Omdat de meeste bezoekers toch 'langs komen' vanwege de leesgroepen, hebben we de informatie over projecten in de website www.bureau.senia.nl ondergebracht.

Belangstellenden kunnen op de website alle informatie vinden over onze leesgroepen. Ze kunnen zich ook aanmelden. Van deze mogelijkheid wordt ruimschoots gebruik gemaakt.

Deelnemers

Met de deelnemers komen we voor het eerst in contact tijdens introductiebijeenkomsten of als zij zich melden via de website. Als mensen naar de introductiebijeenkomsten komen, verloopt het eerste contact via de ambassadeur. De ambassadeur draagt, nadat de leesgroep gevormd is, de contacten over aan het kantoor in Olst. Vanuit Olst is er

daarna schriftelijk contact met de desbetreffende deelnemers omdat we hen documenten toesturen waarmee ze aan de slag kunnen.

Een eerste contact kan ook via de website tot stand komen. Mensen melden zich aan, en de staf in Olst kijkt of er plekje voor hen in een al bestaande leesgroep. Een aanmelding kan er ook toe leiden dat we een nieuwe introductiebijeenkomst organiseren omdat er blijkbaar behoefte aan is in een bepaalde gemeente.

Alle deelnemers ontvangen één keer per jaar een pakket post. Daarin zitten de leeswijzers voor het nieuwe seizoen en een factuur. Soms komt er wel eens de suggestie om de leeswijzers digitaal te versturen, maar dat doen we niet. We vinden het belangrijk om tenminste één keer per jaar een tastbaar 'product' op de mat te laten vallen bij alle individuele lezers-deelnemers.

In het voorjaar ontvangen alle deelnemers de nieuwe literatuurlijst, ook in een papieren versie.

In 2009 zijn we begonnen om een digitale nieuwsbrief uit te brengen. We hadden een voorbeeld gezien bij een collega-deelnemer van het Groeiprogramma en dat format zijn we ook gaan gebruiken. Zie een voorbeeld in bijlage 2. In 2009 gaven we de nieuwsbrief twee maal uit. Het is de bedoeling dat er drie of vier edities per jaar te verschijnen. De eerste twee nieuwsbrieven verstuurd we aan de contactpersonen die ze op hun beurt verspreidden onder de overige deelnemers van hun leesgroepen. De anderen konden zich daarna zelf aanmelden. Begin 2009 hadden zich 549 mensen voor de nieuwsbrief aangemeld.

Aan de deelnemers hebben we gevraagd suggesties te doen voor de nieuwe literatuurlijst. Via het lezersforum op de website, via e-mails en telefoontjes kwamen talloze suggesties binnen. In de uiteindelijke keuze zijn die suggesties meegenomen.

Contactpersonen van leesgroepen

Als er een leesgroep wordt opgericht, vragen we wie van de deelnemers contactpersoon wil zijn voor Senia. Voor de organisatie als geheel is het prettig om met de contactpersonen te kunnen communiceren. Een paar voorbeelden daarvan:

- Als er een belangstellende is die aan een leesgroep wil gaan deelnemen, vragen we aan de contactpersoon of de groep een nieuweling wil opnemen. De contactpersoon legt dat aan de groep voor. (Nadat een groep eenmaal opgericht is, laten wij de beslissing daarover bij de leesgroep.)
- Als de vernieuwde literatuurlijsten zijn verspreid, vragen we aan de contactpersonen om de keuze van de leesgroep van de te lezen boeken in het nieuwe jaar door te geven.
- Wanneer we een evaluatie willen houden, sturen we alleen de contactpersonen een formulier toe.
- De contactpersonen geven de organisatie feedback, ze durven kritischer te zijn vanuit hun verantwoordelijkheid voor het reilen en zeilen van de leesgroep.

Eén keer per jaar nodigen we alle contactpersonen uit voor een 'contactpersonendag'. We nemen de ontwikkelingen in Senia met ze door, bespreken onze plannen, en bieden workshops aan waar de contactpersonen inspiratie kunnen opdoen.

Aan de contactpersonendag van 2009 deden 90 personen uit 77 verschillende leesgroepen mee. De thema's van de workshops waren:

- a. gespreksleiding in een leesgroep;
- b. verdieping van het gesprek in de leesgroep;
- c. beestachtige literatuur en poëzie.

Vooral voor de eerste twee onderwerpen was veel belangstelling. De deelnemers waren erg enthousiast over de opzet. Voor het eerst stelden we het functioneren van de leesgroepen zelf meer centraal.

Karin van Welt, één van de initiatiefnemers van Senia Literair, nam op deze dag afscheid van de leesgroepen.

Medewerkers van bibliotheken

De samenwerking met bibliotheken is belangrijk vanwege het lenen van de boeken en omdat het een prima plek is om introductiebijeenkomsten te houden.

Wat het lenen van de boeken betreft hebben we met heel verschillende situaties van doen. Er zijn bibliotheken, zoals Amsterdam, Amersfoort en het Gooi waarmee we zo goed samenwerken dat de uitnodiging van hun kant komt om nieuwe leesgroepen op te richten. Zij houden in hun aanschafbeleid rekening met de literatuurlijst van Senia. Deze bibliotheken vormen het ene – positieve – uiterste. Het andere uiterste wordt gevormd door bibliotheken die niet eens willen dat we binnenkomen, omdat wij als een concurrent beschouwd worden (We hebben horen zeggen dat het motto is: “zandzakken voor de deur” als het gaat om de samenwerking met Senia.)

In Zuid-Holland kennen de bibliotheken een eigen systeem voor oprichting van leesgroepen, en een speciale vorm van boekenuitleen voor leesgroepen, Probiblio. Een groep moet 20 boeken opgeven waar Probiblio er dan vijf uit kiest. Voor de leesgroepen is dat geen prettig systeem. De bibliotheken houden ons op afstand. Het oprichten van Senia leesgroepen is daarom in Zuid-Holland lastig. Het kan alleen in samenwerking met welzijnsinstellingen.

In Drenthe onderhoudt de provinciale bibliotheek ruim 250 leesgroepen en levert de groepen ook de boeken voor een prijs die nog onder die van Senia ligt. Daar kunnen we de eerste jaren nog niet tegenop.

Sommige medewerkers van bibliotheken vormen een dankbaar klankbord voor de personeelsleden van Senia: ervaring met boeken, met lezen en met leesgroepen. Dat is wat we delen.

Instellingen in het ouderenwerk

In gemeenten waar de samenwerking met een bibliotheek niet tot stand komt, leggen we contact met instellingen voor welzijn ouderen. Dat is bijvoorbeeld in Zuid-Holland gebeurd. Leesgroepen die uit deze samenwerking voortkomen, blijven vaak ook deel uitmaken van het programma van de desbetreffende welzijnsinstelling. Geen probleem, vinden we. Succes kent vele moeders!

Organisaties met wie we activiteiten gemeenschappelijk hebben

Tenslotte zijn er nog organisaties waarmee we incidenteel contact onderhouden, omdat we ‘iets’ met elkaar te maken hebben. Met de organisatie achter het blad ‘Boek-delen’ bijvoorbeeld. Met hen hebben we gemeenschappelijk dat we leesclubs oprichten en die van materiaal voorzien. Met sommige ANBO-afdelingen onderhouden we contact, omdat we ons ook richten op senioren en we samen leesgroepen oprichten.

Dat geldt natuurlijk ook voor het gewest ANBO Amsterdam, dat al sinds de start hartstochtelijk werkt aan het vergroten van het aantal leesgroepen. Aan het begin van

2008 was zelfs één derde van de leesgroepen opgericht door ANBO Amsterdam maar inmiddels ligt die verhouding op minder dan één vijfde.

8. HOE DE FINANCIËLE RESULTATEN ERUIT ZAGEN

In dit hoofdstuk doen we verslag van de financiële situatie. We geven een verkorte weergave van de staat van baten en lasten over 2009. Op hoofdpunten geven we toelichting.

Verkorte staat van baten en lasten over 2009

Baten	2009	Begroot
Bijdragen deelnemers	€ 33.600	€ 22.500
Sponsorbijdrage in natura	€ 7.700	€ 11.500
Overige bijdragen	€ 500	0
Subsidie Oranje Fonds	€ 64.400	€ 64.400
Overige subsidies	€ 7.200	€ 11.000
Totaal baten	€ 113.400	€ 109.400
Lasten		
Personele lasten	€ 57.000	€ 67.000
Projectmedewerker	0	€ 13.000
Bureau en huisvesting	€ 18.200	€ 16.000
Ambassadeurs oa. werving	€ 12.000	€ 4.300
Activiteiten en promotie	€ 15.000	€ 12.000
Administratie	€ 6.000	€ 1.500
Afschrijving debiteuren	€ 4.000	0
Totaal lasten	€ 112.400	€ 113.800
Saldo baten en lasten	€ 1.000	- € 4.400

Verloop van de baten

De inkomsten uit de bijdragen van deelnemers bedroegen € 33.600. Een deel ervan moest later als oninbare vorderingen op debiteuren afgeschreven worden. Een gevolg van onvoldoende greep op de administratie, verderop toegelicht. Het zal ons niet weer gebeuren.

Ondanks dat zijn we erg trots op deze inkomsten. De bijdrage per deelnemer bedroeg in 2009 € 27,00. Dat grote bedrag komt dus met heel kleine porties tegelijk binnen.

In de eerste helft van 2009 droegen we nog BTW af over de inkomsten omdat we als VOF btw-plichting waren. In de zomer van 2009 hebben we vrijstelling aangevraagd, hetgeen ons in maart 2010 is toegewezen met terugwerkende kracht vanaf het moment van aanvraag.

De overige baten bestaan uit subsidies en sponsorgelden. Naast de ondersteuning door het Oranje Fonds ontvingen we subsidie van het RCOAK en het Fonds Sluyterman van Loo ten behoeve van het project 'Ambassadeurs werven'.

In totaal kwam 30% van de inkomsten uit de bijdragen van deelnemers en 70% uit sponsor- en subsidiebijdragen.

Verloop van de lasten

De personeelslasten zijn lager dan begroot omdat de directeursfunctie nog onbetaald uitgevoerd werd.

De kosten ambassadeurs zijn hoger dan begroot omdat de kosten van het project 'Ambassadeurs werven' hierin opgenomen zijn (in de begroting waren ze opgenomen onder de post 'projectmedewerker'). Normaal vallen onder deze begrotingspost de reiskosten van de ambassadeurs en een vergoeding per introductiebijeenkomst.

De overschrijding van de kosten 'accountant & administratiekantoor' en 'afschrijvingen debiteuren' zijn in beide gevallen het gevolg van de problemen die zich voordeden rond de financiële administratie. Het boekhoudkantoor Boxq O heeft meer werk voor ons moeten doen dan was voorzien, waardoor de kosten hoger zijn uitgevallen. En we hebben te weinig zicht gehad op het verloop van de debiteuren.

De deelnemers ontvangen de facturen tegelijk met de leeswijzers. Door de combinatie met die andere documenten kan de factuur aan de aandacht ontglippen. Het is daarom noodzakelijk om de betaling door de deelnemers nauwlettend in het oog te houden en zo nodig al snel betalingsherinneringen te sturen. Dat is echter niet gebeurd om redenen die we inmiddels verklaard hebben.

We hebben hiervoor intussen oplossingen gevonden, maar voor 2009 is het leed al geschied.

De jaarrekening 2009 ziet er gunstig uit. Een overschot van € 1.000. Niet slecht, op het eerste gezicht.

In tweede instantie is het beeld toch iets minder gunstig. Aan het eind van 2008 hadden we namelijk een overschot van € 14.500. Omdat Senia toen nog een VOF was en er, theoretisch gesproken, de mogelijkheid was om dit overschot uit te keren aan de vennoten, zoals in VOF's gebeurt, is dit overschot als 'niet gebruikte subsidie' overgeheveld naar 2009.

We gebruikten in 2009 dus € 64.500 subsidie (€ 50.000 + € 14.500) van het Oranje Fonds, terwijl er in eerste instantie met € 50.000 rekening was gehouden.

Als we dat in ogenschouw nemen, is het overschot van € 1.000 ietwat geflatteerd.

Fondsenwerving

In de eerste plaats vermelden we hier dat we zonder het Groeiprogramma nooit zover zouden zijn gekomen. Deze subsidie voor de hele organisatie maakt het mogelijk om te groeien.

De zaken die zich ervoor leenden om in projectvorm te worden uitgevoerd, hebben we voor subsidie voorgedragen. Het project 'Ambassadeurs werven' is gehonoreerd door twee fondsen. We hadden bij meer fondsen ondersteuning aangevraagd. Het Prins Bernhardfonds vond onze organisatie voor de aanvraag van een poëzieproject te veel deel uit maken van de sociale sector en te weinig cultureel. Het Fonds Doen vond ons

voor een andere aanvraag weer te veel cultureel en te weinig sociaal. Het is soms lastig dat we er net tussenin zitten.

Aanvragen zijn in voorbereiding voor specifieke doelgroepen van ouderen, voor het starten van leesgroepen in verzorgingshuizen en voor ouderen die wel zelfstandig wonen, maar slecht ter been zijn en om die reden niet mobiel.

Eén sponsor hadden we in 2009 in de vorm van Rabobank Salland, die ons een groot deel van het jaar het gratis gebruik liet van een grote kantoorruimte, inclusief apparatuur.

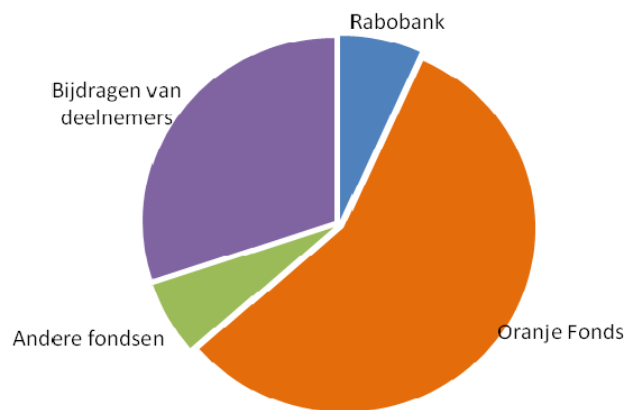
Toekomst

Voor de toekomst gaan we uit van de visie dat de bijdragen van deelnemers de kosten van onze stichting moeten kunnen dragen. Subsidies moeten ons helpen om een start te maken en experimenten te doen. Aan de grafiek te zien, zijn we van die doelstelling nog wel een eind verwijderd.

Met onze adviseur van het Oranje Fonds hebben we besproken dat een jaarlijkse verdubbeling van het aantal deelnemers het hoogst haalbare is.

Wel maakt de verdeling van de inkomsten duidelijk dat er aan het eind van 2010 ingrijpende maatregelen genomen moeten worden als de groei van de eigen inkomsten in 2010 niet substantieel is geweest.

We hebben in 2009 de ANBI-status aangevraagd, de status van Algemeen Nut Beogende Instelling. Dit om onze deelnemers te stimuleren om Stichting Senia een gift te doen. In 2010 gaan we vaker een beroep doen op uitgevers om ons te steunen.

Figuur 3 Verdeling van inkomsten

Bijlage 1.

Overzicht betrokkenen bij Stichting Senia in 2009

Leden van de Raad van Toezicht

Marianne Sieverding (voorzitter tot september 2009)

Martie Woudhuizen (tot juni 2009)

Veri Vredenduin (tot juni 2009)

Marianna Lemke (vanaf medio 2009)

Huib van Oosterom (vanaf mei 2009)

Theo Wernsen (vanaf mei 2009, voorzitter vanaf september 2009)

Werkgroep literatuur – Nederlands

José Hurkmans

Mariet Boelhouver

Rian Zondag

Fred Vos

Werkgroep literatuur - Frans

Henriette Ritter

Maggy van Eerd

Werkgroep geschiedenis

Bert Timmerman

Peter Wester

Margriet van Zevenbergen

Ambassadeurs

Toos van Aarsen

Heleen Assen

Mariet Boelhouver

Gonny Dekker

Helene Knippenbergh

Minca van Kuijeren

Mariet Kursten

Elly Lambregts

Jennifer Luitsz

Ria Meeuwse

Greet Pels

Tillie Reichgelt

Miek van de Sande

Thea Schellekens

Magda Versteegen

Ruud de Vries

Martie Woudhuizen

Margo Zuidema

Personeel

José Hofman

Ineke van de Rotte

Marijke Slager